

เพลงที่ 5 จับแอ่วป่าหิมพานต์

คำว่า หิมพานต์ หมายถึง หิมพานต์ จับแอ่วป่าหิมพานต์ เป็นการบรรยายถึงลักษณะ
ความสำคัญ และความงดงามของป่าหิมพานต์

บทขับ ฉันทลักษณ์และความหมายของจับป่าหิมพานต์

เพื่อให้การศึกษาวិเคราะห์ฉันทลักษณ์ของบทขับสามารถเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัย
จึงขอแยกบทขับที่ใช้ในการวิเคราะห์ออกเป็นวรรค ๆ โดยบทขับ 1 บท หมายถึง ช่วงของการขับ
1 ช่วง คั่นด้วยทำนองที่ไม่จำกัดความยาวของจังหวะ และขึ้นต้นคำขับบทใหม่ด้วยคำว่า
“ฟังเต๊าะ” “นาบัดเดียววันนี้” หรือ “แห่นฟังเต๊าะ” บทขับแอ่วป่าหิมพานต์สามารถแยกได้ 12 บท
ดังนี้

บทขับแอ่วป่าหิมพานต์

เกริ่น

ภาษาไทยลื้อ

เจ้าเฮยเจ้า.....เฮย.....

ความหมาย

เจ้าเมืองอยู่ที่ไหน....

บทขับที่ 1

○○○○○○○○○○○○○○○○○○ ○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

○○○○○○○○○○○○○○○○○○

ภาษาไทยลื้อ

เต๋อนิจาจักเจ็ถ้อยเล่าไว้โหลย هنگนองคำ ปีดีเน่เล่าหื้อเป็นฮู้สระใหญ่หิมมะปาน

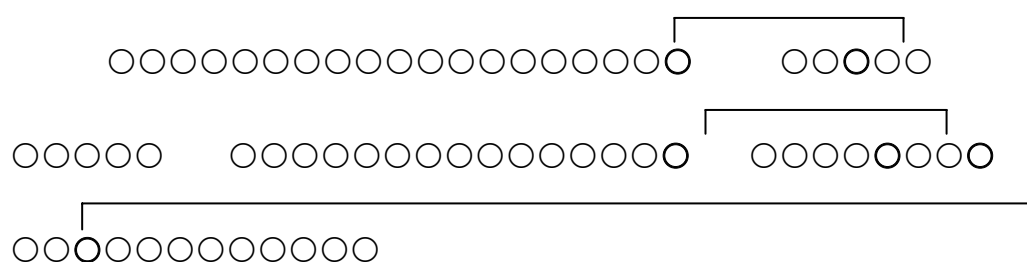
ฟังเต้าก่องคำน้องแสงโนนกี้แสงฟังละปี

ความหมาย

ครั้งนี้พี่จะขอเล่าเรื่องหนองน้ำ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสระใหญ่ในป่าหิมพานต์ ขอให้พี่น้องตั้งใจฟังให้ดีนะ

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขัณฑ์ที่ 1 มีจำนวน 3 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำเท่ากัน คือ วรรคละ 12 คำ และในแต่ละวรรคไม่มีสัมผัส

บทขัณฑ์ที่ 2

ภาษาไทยลื้อ

นาบัดเดียววันนิเต๋อนิจาปีเน่เล่าหนองสระใสอันอยู่ดุงไพรกว้าง ตกแต่งสร้างเป้งไว้

ก้างป่าหิมมะปานต์ มีตึงสัตว์นึ่งน้ำแลใสก็ไหลมาช้อนดีดอยเจ็ดลูก จายสั่งมาดีซุกคี่อ่านแต่

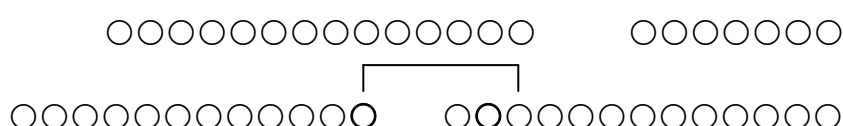
ปีดีเน่เล่าหื้อสระน้ำก็คี่อันก่อนเนื่อ

ความหมาย

พี่จะเล่าเรื่องสระใหญ่ที่อยู่ในไพรกว้าง ที่ได้ตกแต่งสร้างไว้ในกลางป่าหิมพานต์ มีทั้งสัตว์ มีน้ำใสที่ไหลมารวมกันอยู่ที่ภูเขาเจ็ดลูก ฟังแล้วยิ่งใหญ่มาก ซึ่งพี่นี้จะขอเริ่มเล่าเรื่องสระน้ำก่อนนะ

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขัณฑ์ที่ 2 มีจำนวน 5 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 8-19 คำ โดยคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 2 คำสุดท้ายของวรรค 3 สัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคที่ 4 คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 5

บทขับที่ 3

ภาษาไทยลือ

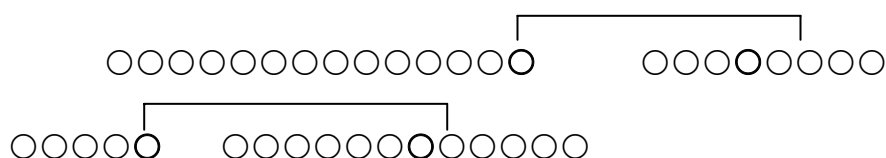
นาบัดเดียววันนิสระหนึ่งจื่อว่าอะโนมาตะสระ อันว่าสระใหญ่กว้างยิ่งล้ำ
แมกี้ดีเหจื่อแก่ตาน้อยมีตางหินและผา สึงผาคบฝากันและต้องจื่อกันและป็นคอกออ

ความหมาย

สระที่หนึ่งจื่อว่าสระอะโนมา เป็นสระที่กว้างใหญ่ยิ่งนัก มีทั้งก้อนหินและหน้าผาเป็นแนวกำแพงกันไว้

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขัณฑ์ที่ 3 มีจำนวน 4 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 7-14 คำ โดยในวรรคที่ 1 และวรรคที่ 2 ไม่มีสัมผัส คำสุดท้ายของวรรค 3 สัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 4

บทขับที่ 4

ภาษาไทย

นาบัดเดียววันนี้ป็นดอกเหล็่มม้อยม้อยขุนหนอนย้ายี้ จัคว่าปึงดีหวั่นและป็นและ
 มาโป้แต่แวดล่อม มีตางโป้เตคตุนล่ำก้อมมีโป้ก้อมเหลื่อมไหล

ความหมาย

นอกจากนี้ยังมีดอกบัวน้อยใหญ่เรียงรายกันอย่างสวยงาม

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขับบทที่ 4 มีจำนวน 3 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 12-14 คำ โดยคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 2 และคำสุดท้ายของวรรค 2 สัมผัสกับคำที่ 7 ของวรรคที่ 3

บทขับที่ 5

○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○ ○○○○○○
 ○○○○ ○○○○○○○○○○○○○○○○○ ○○○○○○
 ○○○○○○

ภาษาไทย

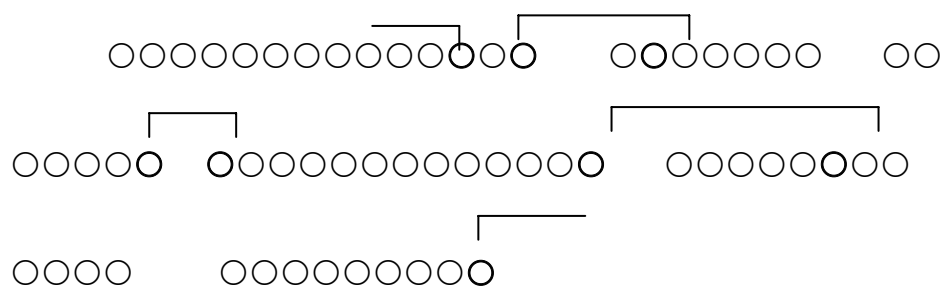
นาบัดเดียววันนี้มีตางจ้งก่อนพร้อมจ้งก่อนเผยจ้งมาคุ้มลูกเต้า เผยออกหื้อเรื่องซ้ำปี
 เผยช้อยกำไข ปี่ตางสั่งก่อนเผยและแก้มใบสั่งมาตักก้านวันเพิกก้าง มีตางนะเนียงตุนหลอก
 ป่านมีขาวเผือกจ้อนลอน

ความหมาย

บัดนี้พี่จะกล่าวถึงเรื่องเดิมอีกครั้ง พี่อยากจะกล่าวถึงดอกบัวสีขาว

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขัณฑ์ที่ 5 มีจำนวน 4 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 10-18 คำ โดยในวรรคที่ 1 ไม่มีสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำที่ 8 ของวรรคที่ 3 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 12 ของวรรคที่ 1 ของบทขัณฑ์ที่ 6

บทขัณฑ์ที่ 6

ภาษาไทยลื้อ

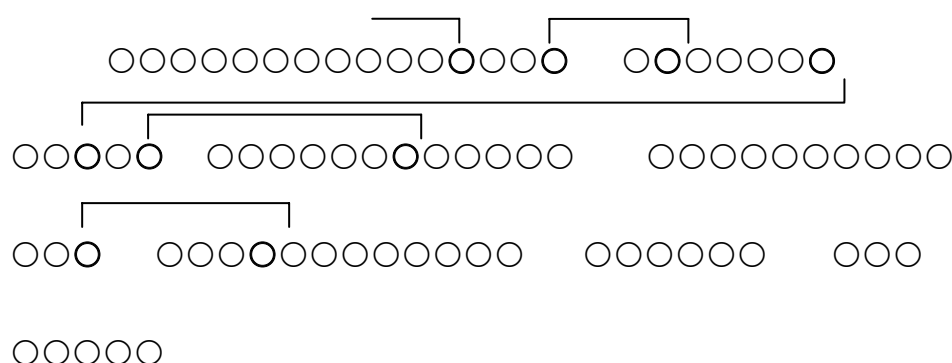
นาบัดเดียววันนิมิตางปู่ป่าเข้าชอมซอนอ้ออ้าย ก้านก้ายก้านปิ่นกุ่ม์เิมกั้น สระนึ่ง
 จื่อว่ากันตะสระ มหาสมุทรใหญ่กว้างยิ่งล้ำมียาวโยดสุดต้า อันนิป็นดียักษ์หากั้นนะ
 หมู่มุญยักษ์ร้าย ลุงอ้ายลีนแม่น้ำสระปาลอยใส

ความหมาย

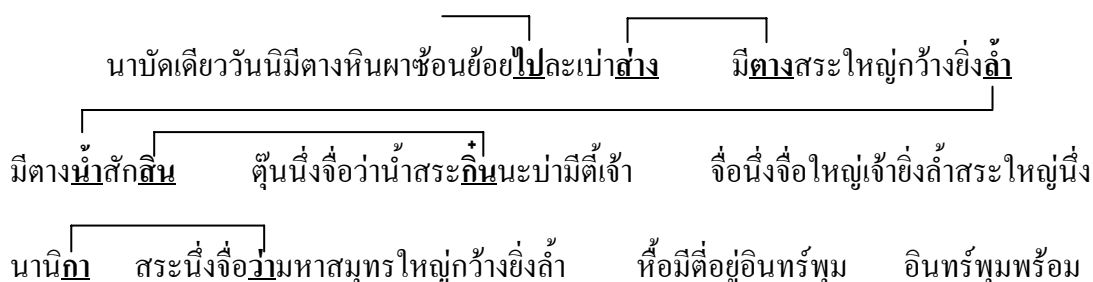
มีทั้งปู่ ปลายแหวกว่าย มีดอกบัวชูช่อก้านใบ นอกจากนี้ยังมีอีกสระหนึ่ง ชื่อว่า ก้นตะสระมหาสมุทร เป็นสระที่กว้างสุดลูกหูลูกตา สระนี้เป็นที่อยู่และแหล่งหากินของหมู่มุญยักษ์ร้าย

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขัณฑ์ที่ 6 มีจำนวน 6 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 7-14 คำ โดยคำที่ 12 ของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 4 ในบทขัณฑ์ที่ 5 คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 2 คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 1 ของวรรคที่ 4 คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 6 ของวรรคที่ 5 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 6 สัมผัสกับคำที่ 12 ของวรรคที่ 1 ในบทขัณฑ์ที่ 7

บทจับที่ 7

ภาษาไทย

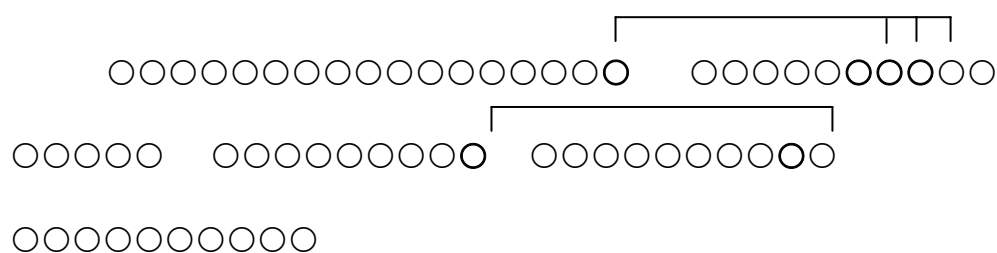
ปายเหนือสะลูงอาบ

ความหมาย

มีทั้งหิน ผาเรียงรายกันไป มีสระที่กว้างใหญ่อีกหลายสระ ได้แก่ สระน้ำสระ
สระนานึกา สระมหาสมุทร ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของพระอินทร์ และเหล่าเทวดา

จากการวิเคราะห์พบว่าคำจับบทที่ 7 มีจำนวน 8 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 5-15 คำ โดยคำที่ 12 ของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 6 ในบทจับที่ 6 คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 2 คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 3 คำสุดท้ายของวรรค 3 สัมผัสกับคำที่ 7 ของวรรคที่ 4 คำสุดท้ายของวรรคที่ 5 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 6 ส่วนวรรคที่ 7 และวรรคที่ 8 ไม่มีสัมผัส

บทจับที่ 8

ภาษาไทย

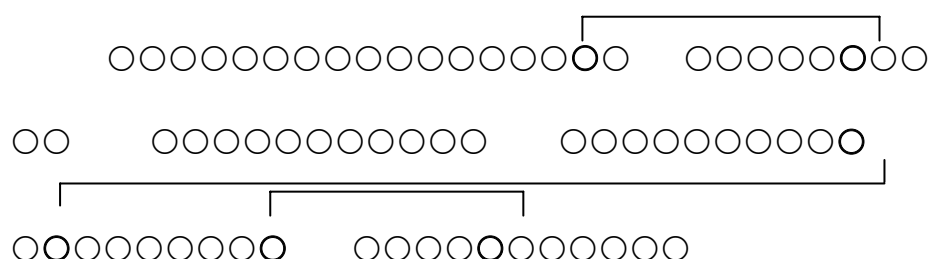
นาบัดเดียววันนิติมมะสระใหญ่ได้ย้าค้ำน้ำก็เฮยจ้าค้ำสุดต่ำ มีตั้งเตวบุตรเตวคาและเข้า
มาจุ่มแล้วเบาขาด สระนี้จื่อว่าอะโนมาตะสระ สระใหญ่กว้างยิ่งล้ำต้นใหญ่หิมมะปานต์
ต้นคันเจ้ามีวุ่นก็ยังมีเลือก

ความหมาย

เทวบุตร เทวคา มักจะลงมาเล่นน้ำกันจนเต็มสระใหญ่เสมอ ๆ อีกสระหนึ่งชื่อว่า
สระอะโนมา ซึ่งเป็นสระใหญ่อีกสระหนึ่งที่อยู่ในป่าหิมพานต์

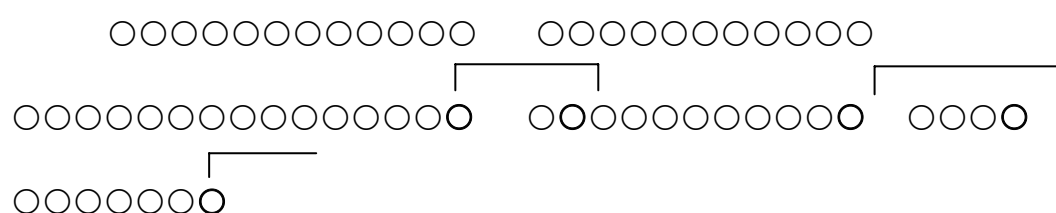
จากการวิเคราะห์พบว่าคำจับบทที่ 8 มีจำนวน 5 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่
เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 9-17 คำ โดยคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 6-8 ของวรรคที่ 2 คำ
สุดท้ายของวรรค 3 สัมผัสกับคำที่ 8 ของวรรคที่ 4 และวรรคที่ 5 ไม่มีสัมผัส

บทจับที่ 9

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขับบทที่ 10 มีจำนวน 4 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 11-17 คำ โดยคำที่ 15 ของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 6-8 ของวรรคที่ 2 คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำที่ 1-2 ของวรรคที่ 3 คำสุดท้ายของวรรค 3 สัมผัสกับคำที่ 3-4 ของวรรคที่ 4

บทขับที่ 11

ภาษาไทยลื้อ

นาบัดเดียววันนีสั่งซิมน้ำโดยผาด้องตาด วันเมื่อตุนนาคเจ้าลอดแล้วลดฮ้ายสี้ไค้

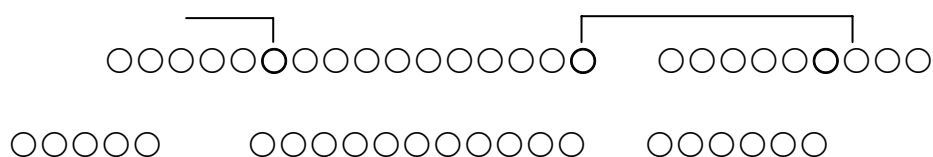
ลุดตึงเตวบุตรเตวดาและว่าเข้าตึงจอนน้ำไอ้ ลุงใหญ่ไว้ตื้ออันสระระใหญ่อะโนมา จายจีสัญญา
หื้อกุนฟังก็ยังเตื่อปี

ความหมาย

ตามที่ได้สัญญาไว้ว่าจะเล่าเรื่องราวในป่าหิมพานต์ให้ฟังนั้น ก็จะของเล่าต่อว่าวันหนึ่ง มีทั้งพญานาค เทวบุตร เทวดา ลงมาเล่นน้ำที่สระอโนมา

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขับบทที่ 11 มีจำนวน 5 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 11-15 คำ โดยในวรรคที่ 1 และวรรคที่ 2 ไม่มีสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 4 คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 5 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 5 สัมผัสกับคำที่ 6 ของวรรคที่ 1 ในบทขับที่ 12

บทจับที่ 12

ภาษาไทยลือ

นาบัดเดียววันนิตะดีใจก็เจ้าปี่น้องก็ได้สืบกันไป และเมื่อท่านปิ่นลันไและว่าห้อง

ชุมไฟสามาใหญ่ หลงใหญ่กว้างตื้นนั้นก็ในป่าหิมพานต์ นาก็ยังเหยียก่อนน้อ

ความหมาย

เรื่องราวของป่าหิมพานต์เป็นเรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมา หากมีโอกาสวันข้างหน้าก็จะขอเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับป่าหิมพานต์ใหม่ ก็ขอหยุดไว้แค่นี้ก่อน

จากการวิเคราะห์พบว่าคำจับบทที่ 12 มีจำนวน 4 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 6-16 คำ โดยคำที่ 6 ของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 5 ในบทจับที่ 11 คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 6 ของวรรคที่ 2 ส่วนวรรคที่ 3 และวรรคที่ 4 ไม่มีสัมผัส

จากการวิเคราะห์อันลักษณ์คำจับแอ่วป่าหิมพานต์ จำนวน 12 บท พบว่าคำจับที่มี 2 และ 6 วรรค พบจำนวน 2 ครั้ง คำจับที่มี 4 วรรค พบจำนวน 2 ครั้ง คำจับที่มี 5 วรรค พบจำนวน 3 ครั้ง และคำจับที่มี 8 วรรค พบจำนวน 1 ครั้ง แสดงว่าในบทจับเพลงแอ่วป่าหิมพานต์ส่วนใหญ่จะมี 4 วรรค และในแต่ละบทจะมีจำนวนคำในแต่ละวรรคไม่เท่ากัน คือตั้งแต่ 5-19 คำ การส่งสัมผัสระหว่างวรรคหรือระหว่างบทจับส่วนใหญ่ส่งสัมผัสจากคำท้ายของวรรคต้นไปยังคำหนึ่งคำใดในวรรคต่อไป หรือบางวรรคอาจไม่มีสัมผัสเลย และไม่มีการบังคับเอก โท

โน้ตเพลงขับแอ่วป่าหิมาปันต์

Transcription by: นิสาธร กองมงคล

Tai-Lue System

ปี่ลื้อ

ขับ

9

ปี่ลื้อ

ขับ

17

ปี่ลื้อ

ขับ

24

ปี่ลื้อ

ขับ

31

ปี่ลื้อ

ขับ

38

ปี่ลื้อ

ขับ

45

ปี่ลื้อ

ขับ

52

ปี่ลื้อ

ขับ

เข้า

เฮย เข้า เฮย

เคือ นิ จายจัก เจ จี้ ถ้อย เล่า

ไว้ ไห่ล้อย หอง หอง ลำ ปี่ ตี เน เล่า หือ เป็น ผู้สระ ไหญ่ หิมมะปันต์ ฟังเต้า ก้องคำ นื่อง แสง โนน ก็แสง ฟัง ละ

ปี่

นา บัด เดียว วัน นิเคือ นิ จาย ปี่ เน เล่า หอง สระ ไส

อัน อยู่คู่ ไพร กว้าง ตก แต่ง สร้าง แป้ง ไว้ ก้าง ป่า หิม มะ ปันต์ มี ตั้ง ลักว่ นึ่ง น้ำ แล ไส ก็

ไหล มา ช้อน ตี คอย เจ็ด ลูก จาย สังกา ตี ชุก ตี อ้าน แด่ ปี่ ตี เน เล่า หือ สระ น้ำ ก็ ตี หัน ก่อนเนื่อ

นา บัด เดียว วัน นิ สระ นึ่ง จื่อ ว่า อะ โน มา ตะ สระ อัน ว่า

สระ ไหญ่ กว้าง ชั่ง ลำ แม่ ต่า ตี เก้งอ แก่ ต่า น้อ วัน มี ตาง หิน และ ผา สังก มา ลบ ผา กัน และ ต้อง จื่อ กัน

59 Tai-Lue System

ปี่ลื้อ
ขับ
และ ปั้น ดอก อ้อ นา บัด เดียว วัน นิ ปั้น ดอก เหล็ก ม่อ ม้อย ขุน หนอง ช้าย ชี จัก

66
ปี่ลื้อ
ขับ
ว่า ปึง คี หวัน และ ปั้น และ มา โป้ แต่ แวด ล้อม มี คาง โป้ เตก คู้น ลำ ก้อม มี โป้ ก้อม เกล่อม ไหล

73
ปี่ลื้อ
ขับ
นา บัด เดียว วัน นิ มี คาง จั้ง ก่อน พร้อม จั้ง ก่อน เสนอ จั้ง มา กุ่ม

80
ปี่ลื้อ
ขับ
ลูก เล้า เสนอ ออก หื้อ เรื่อง ชำ ปี่ เสนอ ช้อย ก่า ไซ น้อ วัน ปี่ คาง ลั้ง ก่อน เสนอ และ แก้ม ไบ ตั้ง มา ตัก กำน

87
ปี่ลื้อ
ขับ
วัน เพ็ก กว้าง มี คาง นะ เนียง คู้น หลอก ป้าน มี ขาว เฝือก จ้อน นา นิ ลอน

94
ปี่ลื้อ
ขับ
นา บัด เดียว วัน นิ มี คาง ปู้ ป้า เข้า ขอม ขอน อ่า อ้าย กำน ก่าย กำน ปั้น กู๋ เหม กั้น สระ

101
ปี่ลื้อ
ขับ
นี่ จื้อ ว่า กั้น ตะ สระ ม หาส มุทธา ใหญ่ กว้าง ชิง ลำ มี ยาว โยด สุด คำน้อ วัน อัน นิ ปั้น คี ชักย์ หา กั้น นะ หมู

108
ปี่ลื้อ
ขับ
จุม ชักย์ ร้าย ลุง อ้าย ลิน แม่ น้ำ สระ ปาลอย ไส

115 Tai-Lue System

ปี่ลื้อ ขับ

นา บัด เดียว วัน นี้ มี ตาง หิน ผา ซ้อน ซ้อน ไป ละ เบา ต่าง มี ตาง สระ ไหญ่ กว้าง ยิ่ง ถ้า มี ตาง น้ำ ตัก ถิ่น น้อย วัน

122

ปี่ลื้อ ขับ

ตุ้น นึ่ง จื่อ ว่า น้ำ สระ ถิ่น มะ บ่า มี ตี่ เจ้า จื่อ นึ่ง จื่อ ไหญ่ เจ้า ยิ่ง ถ้า สระ ไหญ่ ตึง นา นิ กา

129

ปี่ลื้อ ขับ

สระ นึ่ง จื่อ ว่า ม หา ศ บุตร ไหญ่ กว้าง ยิ่ง ถ้า หื้อ มี ตี่ อยู่ อินทร์ พุม อินทร์ พุม พร้อม ปาย เหนือ ก็ ดุงอาบ

136

ปี่ลื้อ ขับ

นา บัด เดียว วัน นี้ คิม มะ สระ ไหญ่ ไคย จาด น้ำ ก็ เสย จาด สุด คำ มี คิง

143

ปี่ลื้อ ขับ

เต ว บุตร เต ว คาและ เข้า มา จุ่ม แล้ว เบา ขาด สระ นึ่ง จื่อ ว่า อะ โน มา ตะ สระ สระ ไหญ่ กว้าง ยิ่ง ถ้า

149

ปี่ลื้อ ขับ

ตุ้น ไหญ่ หิม มะ ปานต์ ตุ้น คั้น เจ้า มี วุ่น ก็ ยัง มา นิ เลือก นา บัด เดียว วัน นี้ เขา ถิ่น มา บัง เกิด

157

ปี่ลื้อ ขับ

ถิ่น ขาน้ำ โนช ฝ่าย โนช ฟอง มี คิง สระ ลุง ถิ่น โคช ฟอง และ แม่ ไหญ่ ฤ ไหญ่ กว้าง ยิ่ง ถ้า ข นาด ไหญ่ หิม มะ ปานต์

164

ปี่ลื้อ ขับ

ปิ่น ตี่ แสง ตาง แก้ม อา รัน และ เบา เสด วิเศษ ส่อง ลุม เซ้อย ใน โลก โสง ตาง อัน นิ สระ ไคย กว้าง ตี่ งาม และ หลั่ง

171 Tai-Lue System

ปี่ลื้อ

ขับ

ใหญ่ นา บัดเดียว วัน นิสระใหญ่กว้าง ยิ่ง ถ้ำ ตี

178

ปี่ลื้อ

ขับ

ยาว โยด ตูตต้า น้อ วัน ปั้น ตี เทวบุตรเทว คา และว่าเข้า ชิม ขอนละเมาขาด หงาดหงาดเข้า ลาก ไร่แขน จัง

185

ปี่ลื้อ

ขับ

เออมมานิมา จาย ตี ถัญญา ไร่ ฤน ฟัง ก็ในหิม เตอ นา

193

ปี่ลื้อ

ขับ

บัดเดียว วัน นิถัง ชิม น้ำ โดย ผา ต้องคาด วัน เมื่อตื่น นาค เข้า ลอดแก้ว ถัด อ้าบ ถี ไร่ ลุง ตึง เท ว บุตร

200

ปี่ลื้อ

ขับ

เทว คาและว่า เข้า ตึง จอนน้ำ โอ่ ลุง ใหญ่ ไร่ ตี อันสระ ใหญ่ อะ โน มา จายจี ถัญญา หือ ฤน ฟัง ก็

208

ปี่ลื้อ

ขับ

ยัง เตอ ปี่ นา บัดเดียว วัน นิสระ ตี ไร่ ถ้ำ เข้า ปี่ นื่อง ก็ได้สืบกัน ไปและเมื่อ กำน

216

ปี่ลื้อ

ขับ

ปั้น จัน ไค และว่า ห้อง จุม ไฟ ตา มา ใหญ่ หลง ใหญ่ กว้าง ตี นั้น ก็ใน ป่า หิม มะ

221

ปี่ลื้อ

ขับ

ปานต์ นำ ก็ ยัง เท ก่อน เนอ

จากโน้ตเพลงขับแอ่วป่าหิมพานต์ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการขับลื้อ คือ ปี่ลื้อเพียงชิ้นเดียว ดังนั้นในการวิเคราะห์ทำนอง จึงวิเคราะห์เฉพาะแนวทำนองของปี่ที่ใช้ประกอบการขับลื้อ ซึ่งมีทั้งหมด จำนวน 226 ห้องเพลง ดังนี้

ทำนองปี่เพลงขับแอ่วป่าหิมพานต์

Transcription by: นิพัทธ์ กองมงคล

Tai-Lue System

ปี่ลือ

10

ปี่ลือ

19

ปี่ลือ

27

ปี่ลือ

34

ปี่ลือ

41

ปี่ลือ

49

ปี่ลือ

57

ปี่ลือ

65

ปี่ลือ

73

ปี่ลือ

81

ปี่ลือ

89

ปี่ลือ

97

ปี่ลือ

105

ปี่ลือ

Tai-Lue System

ปี่ลือ

10

ปี่ลือ

19

ปี่ลือ

27

ปี่ลือ

34

ปี่ลือ

41

ปี่ลือ

49

ปี่ลือ

57

ปี่ลือ

65

ปี่ลือ

73

ปี่ลือ

81

ปี่ลือ

89

ปี่ลือ

97

ปี่ลือ

105

ปี่ลือ

การวิเคราะห์ทำนอง ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โครงสร้างและทำนองของปี่ที่ใช้บรรเลง
ประกอบการขับลือ ตามคุณลักษณะดังนี้

1. ทำนอง (Melody)

1.1 ทำนองหลัก (Them)

ทำนองปีเพลงขับแอ่วป่าหิมาปอนด์ มีทั้งหมด 226 ห้อง จากการวิเคราะห์พบว่า ทำนองปีเป็นแบบ Progressive คือ เป็นบทเพลงที่มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นโดยไม่ย้อนทำนองเดิมและมีความเป็นอิสระในทำนองเพลง โดยทำนองปีเปลี่ยนไปตามคำขับในรูปแบบของการค้นทำนอง (Improvisation) จำนวน 15 ทำนอง เพลงขับแอ่วป่าหิมาปอนด์มีสัญลักษณ์แทนลักษณะโครงสร้างของทำนอง คือ

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 1 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 1 ถึงจังหวะที่ 1 ห้องที่ 8

Tai-Lue System

ปี

ขับ

เจ้า

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 1 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 2 และทำนองขับเกริ่น เริ่มตั้งแต่จังหวะที่ 2 ห้องที่ 8 ถึงห้องที่ 10

Tai-Lue System

ปี

ขับ

เฮ เจ้า เฮ

เดื่อ นิ จาย จัก เอ จี ถ้อย เล่า

จากไม้ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 2 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 5 และทำนองจับเกริ่น เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 1 จบด้วยเสียงที่ 5

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 3 และทำนองขับบทที่ 1 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 11 ถึงจังหวะที่ 1 ห้องที่ 24

9

ปี่ลือ

ขับ

เสย เจ้า เสย

เต๋อ นิ จาย จัก เจ๋ จี๋ ถ้อย เต๋า

17

ปี่ลือ

ขับ

ไว้ โห่ด้อย ทรง หอนง คำ ปี่ ตี เน้ เต๋า หือ เป็น สู้ตระ โห่ญ่ นิมนต์ ปานต์ ฟัง เต๋า ก้อง คำ นื่อง แสง โนน ก็ แสง ฟัง ละ

24

ปี่ลือ

ขับ

ปี่

นา บัด เตียว วัน นิ เต๋อ นิ จาย ปี่ เน้ เต๋า หอนง สระ ไศ

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 3 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 ลงด้วยเสียงที่ 4 และทำนองขัณฑ์ที่ 1 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 4 และทำนองขับบทที่ 2 เริ่มตั้งแต่จังหวะที่ 2 ห้องที่ 24 ถึงห้องที่ 44

24

ปี่ลื้อ

ขับ

ปี่

นา บัด เดียว วัน นิ เตอ นิ จาย ปี่ แน้ เล่า หนอง สระ ไส

31

ปี่ลื้อ

ขับ

อัน อยู่สูง ไพร กว้าง ตก แต่ง สร้าง แป้ง ไร่ ก้าง ป่า หิม มะ ปานต์ มี ดิง ถั่ว นึ่ง น้ำ แล ไส ก็

38

ปี่ลื้อ

ขับ

ไหล มา ช้อน ตี คอย เจ็ด ถูก จาย สัง มา ตี ชุก ตี อ้าน แด่ ปี่ ตี แน้ เล่า หือ สระ น้ำ ก็ ตี หัน ก่อน เนื้อ

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 4 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 5 และทำนองขับบทที่ 2 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 5

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 5 และทำนองขับบทที่ 3 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 45 ถึงห้องที่ 59

45

ปี่ลื้อ

ขับ

นา บัด เดียว วัน นิ สระ นึ่ง จื่อ ว่า อะ โน มา ตะ สระ อัน ว่า

52

ปี่ลื้อ

ขับ

สระ ไหญ่ กว้าง อัง ลำ แม่ ต่า ตี เหวื่อ แก่ ต่า น้อ วัน มี ดาง หิน และ ผา สัง มา คบ ผา กัน และ ต้อง จื่อ กัน

59

ปี่ลื้อ

ขับ

และ ปั่น ดอก อ้อ

นา บัด เดียว วัน นิ ปั่น ดอก เถลิม ม่อ ยม่อ ย ชุน หนอง ฮ้าย ฮี จัก

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 5 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 5 ลงด้วยเสียงที่ 3
และทำนองขับบทที่ 3 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 5

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 6 และทำนองขับบทที่ 4 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 60 ถึงจังหวะที่
1 ห้องที่ 72

59 Tai-Lue System

ปีล้อ

ขับ

และ ปั้นดอก อ้อ

นา บัด เดียว วัน นิ ปั้น ดอก เหลี่ยม ม่อ ยม้อย ขุน หนอน ช้าย ชี จัก

66

ปีล้อ

ขับ

ว่า ึง ดี หวัน และ ปั้น และ มา โป้ แต่ แวด ส้อม มี ดาง โป้ เตะ สุน ลำ ก้อม มี โป้ ก้อม เหลี่ยม ไหล

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 6 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 ลงด้วยเสียงที่ 5
และทำนองขับบทที่ 4 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 5

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 7 และทำนองขับบทที่ 5 เริ่มตั้งแต่จังหวะที่ 2 ห้องที่ 72 ถึงห้องที่ 91

66

ปีล้อ

ขับ

ว่า ปึง ตี หวัน และ ปั้นและ มา โต้ แต่วดล้อม มี ดาว โต้ เสด คั่น ลำ ก้อม มี โต้ก่อน เหลือน ไหล

73

ปีล้อ

ขับ

นาบค เดียว วัน นิ มีดาว จัง ก่อน พร้อม จัง ก่อนผย จัง มา กุ่ม

80

ปีล้อ

ขับ

ถูก เต้า ผย ออก หื้อ เรื่อง ช้า ปี ผย ช้อช ก่า ไซ น้อ วัน ปี ดาว สั้ง ก่อน ผย และ แก้ม ไบ สั้งมาตัก ก้าน

87

ปีล้อ

ขับ

วัน เพ็ก กว้าง มี ดาว นะ เนียง คั่น หลอก ป้าน มี ขาว เผือก จ้อน นานิ ดอน

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 7 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 5 ลงด้วยเสียงที่ 3 และทำนองขับบทที่ 5 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 8 และทำนองขับบทที่ 6 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 92 ถึงจังหวะที่

1 ห้องที่ 111

87

ปี่ลู้

ขับ

วันเพ็ญกว้าง มี ดวง เนือง คูน หลอก ป่าน มี ขาว เฝือก จ้อง นานิ ลอน

94

ปี่ลู้

ขับ

นา บัดเดียว วัน นิ มีดวง ฎู ป้าเข้า ซอม ซอน อ้ออ้าย ก้าน ถ้ายก้าน ปั้น ฎู เฒ่า กั้น สระ

101

ปี่ลู้

ขับ

นั่งจ้อ ว่ากัน ตะ สระ ม หาส มุทธา หลุยกว้าง ชิ่ง ถ้า มีขาว โยดสุดตาน้อย วัน อันนิปั้นดี ชักย์ หา กั้น นะ หมู

108

ปี่ลู้

ขับ

จน ชักย์ ร้าย ลุง อ้าย ลิ่น แม่ น้ำสระ ปาลอย ไส

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 8 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 ลงด้วยเสียงที่ 5 และทำนองขับบทที่ 6 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 9 และทำนองขับบทที่ 7 เริ่มตั้งแต่จังหวะที่ 2 ห้องที่ 111 ถึงห้องที่ 135

108

ปี่ลือ

ขับ

จุม ชักษ์ ร้าย ลุง อ้าย ถิ่น แม่ น้ำสระ ป่าลอย ไส

115

ปี่ลือ

ขับ

นา บัด เดียว วัน นี้ มีดาว หิน ผา ซ้อน ซ้อน ไป ละเมาะ ต่าง มี ดาว สระ ใหญ่กว้าง ชิ่ง ล้ำ มีดาว น้ำ ลึก ลิน น้อวัน

122

ปี่ลือ

ขับ

ตุ้น นึ่ง จื่อ ว่า น้ำ สระ ถิ่น นะ บ่า มี ตี เจ้า จื่อ นึ่ง จื่อใหญ่ เจ้า ชิ่ง ล้ำ สระ ใหญ่ คิง นา นี กา

129

ปี่ลือ

ขับ

สระ นึ่ง จื่อ ว่า ม หา ส มุทรา ใหญ่กว้าง ชิ่ง ล้ำ ทือ มี ตี อยู่ อินทร์ พุม อินทร์ พุม พร้อม ปาย เหนือ ถิ่น ลุงอาบ

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 9 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 5 ลงด้วยเสียงที่ 3 และทำนองขับบทที่ 7 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 10 และทำนองขับบทที่ 8 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 136 ถึง
ห้องที่ 152

136

ปี่ลื้อ

ขับ

นา บัด เดียว วัน นิ ต้ม มะ สระ โหญ่ ไคย จาด น้ำ ก็ เสข จาด ฤค คำ มี ดิง

143

ปี่ลื้อ

ขับ

เด ว บุตร เด ว คา และ เจ้า มา จุ่ม แล้ว มา ขาด สระ นิง จื่อ ว่า อะ โน มา ตะ สระ สระ โหญ่ กว้าง อัง ถ้า

149

ปี่ลื้อ

ขับ

ตุ้น โหญ่ หิม มะ ปานต์ ตุ้น คัน เจ้า มี วุ่น ก็ ยัง มา นิ เลือก

นา บัด เดียว วัน นิ เขา ก็ มา บัง เกิด

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 10 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 ลงด้วยเสียงที่ 4
และทำนองขับบทที่ 8 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 11 และทำนองขับบทที่ 9 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 153 ถึง
จังหวะที่ 1 ห้องที่ 171

149

ปี่ลื้อ

ขับ

ตุ้น โหญ่ หิม มะ ปานต์ ตุ้น คัน เจ้า มี วุ่น ก็ ยัง มา นิ เลือก

นา บัด เดียว วัน นิ เขา ก็ มา บัง เกิด

157

ปี่ลื้อ

ขับ

คัน ขา น้ำ โยช ฝ่าย โยช ฟอง มี ดิง สระ ฤง คัน โดย ฟอง และ แม่ โหญ่ ฤ โหญ่ กว้าง อัง ถ้า ขนาด โหญ่ หิม มะ ปานต์

164

ปี่ลื้อ

ขับ

ปิ่น ตี แสง สาง แก้ม อา รัม และ เมา เสด วิเศษ ส้อง ฤม แซ่ โน โลก โสง สาง อัน นิ สระ ไคย กว้าง ดิง าม และ หลั่ง

171

ปี่ลื้อ

ขับ

โหญ่

นา บัด เดียว วัน นิ สระ โหญ่ กว้าง อัง ถ้า ตี

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 11 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 3
และทำนองขับบทที่ 9 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 2

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 12 และทำนองขับบทที่ 10 เริ่มตั้งแต่จังหวะที่ 2 ห้องที่
171 ถึงห้องที่ 189

171 Tai-Lue System

ปี่ลื้อ

ขับ

ใหญ่ นา บัดเดียว วัน นิ สระ ใหญ่ ทว่าง อึง ถ้ำ ดี

178

ปี่ลื้อ

ขับ

ยาว โยด สุดคำ น้อ วัน ปั้น ดี เตวบุตรเตว คา และ ว่าเข้า ชิม ขอน ละเบา ขาด หงาด หงาดเข้า ลาก ไว้แขน จัง

185

ปี่ลื้อ

ขับ

เอื่อมมา นิมา จาอ ดี สักญ ญา ไว้ ฤน ฟัง ก็ ใน หิม เตอ นา

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 12 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 ลงด้วยเสียงที่ 4
และทำนองขับบทที่ 10 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 13 และทำนองขับบทที่ 11 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 190 ถึงห้อง
ที่ 208

185

ปีล้อ

ขับ

เอื่อมมา นิมา จาซ ตี้ ักญ ญา ไร่ ฤน ฟัง ก็ ใน หิม เตอ นา

193

ปีล้อ

ขับ

บัดเดียว วัน นิ ถึง จิม น้ำ ไคย ภา ต้อง คาค วัน เมื่อตื่น นาค เจ้า ลอดแล้ว ลัด อ้าบ ถี ไล่ ฤง ตั้ง เต ว บุตร

200

ปีล้อ

ขับ

เต ว คาและว่า เข้า ตั้ง จอน น้ำ โอ ฤง ไหญ่ ไร่ ตี้ อัน สะ ระ ไหญ่ อะ โน มา จาซ ตี้ ักญ ญา หือ ฤน ฟัง ก็

208

ปีล้อ

ขับ

ยัง เตอ ปี นา บัดเดียว วัน นิ ตะ ตี้ ไซ ก็ เข้า ปี นื่อง ก็ ได้ สิบ กัน ไปและเมื่อ กำน

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 13 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 4
และทำนองขับบทที่ 11 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 14 และทำนองขับบทที่ 12 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 209 ถึงห้องที่ 223

208

ปี่ลื้อ

ขับ

ยัง เตื่อ ปี่

นา บัดเดียว วัน นิ ตะ ตี ไซ้ ก็ เจ้า ปี่ นื่อง ก็ ได้ สิบ กัน ไป และ เมื่อ กำน

216

ปี่ลื้อ

ขับ

ปิ่น จัน ใด และ ว่า ห้อง ชุม ไฟ สามี มา ไหว้ หลง ไหว้ กว้าง ตี นั้น ก็ ใน ป่า หิม มะ

221

ปี่ลื้อ

ขับ

ปานต์ นำ ก็ ยัง เท ก่อน เณ

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 14 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 4 และทำนองขับบทที่ 12 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 15 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 224 ถึง ห้องที่ 226

221

ปี่ลื้อ

ขับ

ปานต์ นำ ก็ ยัง เท ก่อน เณ

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 15 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 2

จากการวิเคราะห์ทำนองหลักของปี่ที่ใช้บรรเลงประกอบการขับแอ่วป่าหิมพานต์ ทั้งหมด 15 ทำนอง พบว่าการบรรเลงทำนองของปี่ส่วนใหญ่ขึ้นต้นทำนองและลงท้ายทำนองด้วยเสียงที่ 4 ส่วนทำนองขับส่วนใหญ่ขึ้นต้นและลงท้ายด้วยเสียงที่ 3

1.2 ทำนองเชื่อมระหว่างท่อนเพลง

จากการวิเคราะห์ทำนองเชื่อมระหว่างท่อนเพลงของทำนองปี่ พบว่ามีทำนองเชื่อมระหว่างท่อนเพลงจำนวน 13 ท่อน

ท่อนเชื่อมที่ 1 มีความยาวจำนวน 7 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 1-7

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 1 จะมีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียง การเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงและการเคลื่อนที่แบบซ้ำทำนอง

ท่อนเชื่อมที่ 2 มีความยาวจำนวน 4 ห้องเพลง คือ 11-13

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 2 จะมีการเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลง เคลื่อนที่แบบซ้ำทำนอง และการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียง

ท่อนเชื่อมที่ 3 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 25-27

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 3 จะมีการเคลื่อนที่แบบแบบเรียงเสียง ขึ้นลงแบบกระโดดข้ามเสียง

ท่อนเชื่อมที่ 4 มีความยาวจำนวน 2 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 46-47

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 4 จะมีการเคลื่อนที่แบบซ้ำทำนอง และการเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลง

ท่อนเชื่อมที่ 5 มีความยาวจำนวน 2 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 60-61

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 5 จะมีการเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลง และการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียง

ท่อนเชื่อมที่ 6 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 73 -75

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 6 จะมีการเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลง การเคลื่อนที่แบบซ้ำทำนองและการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียง

ท่อนเชื่อมที่ 7 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 92-94

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 7 จะมีการเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลง การเคลื่อนที่แบบซ้ำทำนองและการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียง

ท่อนเชื่อมที่ 8 มีความยาวจำนวน 4 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 111-114

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 8 จะมีการเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลง การเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงและการเคลื่อนที่แบบซ้ำทำนอง

ท่อนเชื่อมที่ 9 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 136-138

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 9 จะมีการเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลง
การเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงและการเคลื่อนที่แบบซ้ำทำนอง

ท่อนเชื่อมที่ 10 มีความยาวจำนวน 2 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 153-154

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 10 จะมีการเคลื่อนที่แบบซ้ำทำนอง และ
การเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลง

ท่อนเชื่อมที่ 11 มีความยาวจำนวน 4 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 171-174

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 11 จะมีการเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลง
และการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้าม

ท่อนเชื่อมที่ 12 มีความยาวจำนวน 4 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 189-192

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 12 จะมีการเคลื่อนที่แบบซ้ำทำนอง
การเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลงและการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียง

ท่อนเชื่อมที่ 13 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือห้องที่ 209-211

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 13 จะมีการเคลื่อนที่แบบซ้ำทำนองและเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลง

ท่อนเชื่อมที่ 14 มีความยาวจำนวน 4 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 223 - 226

ทิศทางการเคลื่อนที่ของทำนองเชื่อมที่ 14 จะมีการเคลื่อนที่แบบซ้ำทำนอง การเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงขึ้นลงและการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียง

2. สื่อสร้างเสียง (Medium)

การศึกษาสื่อสร้างเสียง เป็นการศึกษาว่าเสียงเกิดจากอะไร จากการวิเคราะห์พบว่า เพลงขับแอ่วป่าหิมาพานต์ มีสื่อสร้างเสียง 2 ชนิด คือ

- เสียงร้อง (Voice) หรือเรียกว่า ขับ เป็นภาษาไทยลื้อ โดยนายกร แก้วคำแปง
- เสียงเครื่องดนตรี (Instrument) เสียงเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการขับ

เพลงขับแอ่วป่าหิมาพานต์ คือ ปี่ลื้อเพียงชิ้นเดียวเท่านั้น บรรเลงโดย นายแก้ว มาไกล

3. พื้นผิว (Texture)

เป็นการศึกษาทำนองและความสัมพันธ์ระหว่างท่วงทำนอง จากการวิเคราะห์ พบว่า เพลงขับแอ่วป่าหิมาพานต์ เป็นบทเพลงประเภททำนองเดียว (Monophony) โดยปีบรรเลงทำนองในลักษณะการดันทำนอง (Improvisation) ไปตามคำขับ

4. โครงสร้างบทเพลง (Form)

เป็นการศึกษาการจัดองค์ประกอบของบทเพลง จากการวิเคราะห์ทำนองเพลงขับแอ่ว ป่าหิมพานต์ พบว่า โครงสร้างของบทเพลงแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- ท่อนนำ เป็นท่อนที่นำเกริ่นนำเพื่อตั้งเสียงให้กับช่างขับและบรรเลงคลอช่างขับเกริ่นนำ
- ท่อนทำนองเพลง เป็นท่อนที่ขับบรรเลงต้นทำนอง (Improvisation) ไปตามคำขับในลักษณะ Progressive คือเป็นบทเพลงที่มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นโดยไม่ย้อนทำนองเดิมและมีความเป็นอิสระในทำนองเพลง
- ท่อนจบ เป็นท่อนที่ขับบรรเลงลงจบ

สัญลักษณ์แทนลักษณะโครงสร้างของบทเพลงขับขึ้นเ็นใหม่ คือ

|| [ท่อนนำ] --- [ท่อนทำนอง จำนวน 13 ทำนอง] --- [ท่อนจบ] ||

5. กลุ่มเสียง (Mode)

เป็นการศึกษากลุ่มเสียงหรือมาตราเสียงเฉพาะที่ใช้ในบทเพลง จากการวิเคราะห์กลุ่มเสียงเฉพาะที่ใช้บรรเลงในเพลงขับแอ่วป่าหิมพานต์ พบว่า

- ทำนองที่ 1 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 2 มี 3 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4
- ทำนองที่ 3 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 4 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 5 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 6 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 7 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 8 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 9 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 10 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 11 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3, 4, 5

ทำนองที่ 12 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5

ทำนองที่ 13 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5

ทำนองที่ 14 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3, 4, 5

ทำนองที่ 15 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3, 4, 5

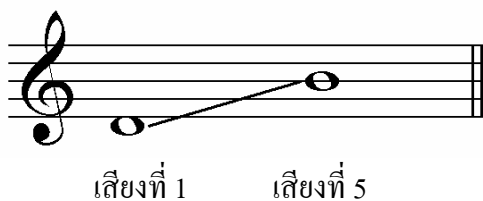
จากการวิเคราะห์ทำนองเพลงขับแอ่วป่าหิมาพานต์ ทั้งหมด ทำนองพบว่า กลุ่มเสียง (Mode) ที่ใช้บรรเลงเพลงขับแอ่วป่าหิมาพานต์เป็น คือ ระบบ 5 เสียง (Pentatonic) แบบไทลื้อ

6. ท่วงทำนอง (Melody)

เป็นการศึกษาการจัดลำดับเสียงสูง-ต่ำ ดัง-เขา สั้น-ยาวในบทเพลง โดยศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

6.1 ช่วงกว้างของเสียง (Range)

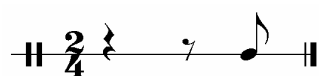
เป็นการศึกษาความกว้างของระดับเสียงต่ำสุดถึงเสียงสูงสุดที่ใช้ในบทเพลง โดยเสียงต่ำสุดในเพลงขับแอ่วป่าหิมาพานต์ คือ เสียงที่ 1 และเสียงสูงสุดในบทเพลง คือ เสียงที่ 5 โดยมีระยะห่างระหว่างขั้นคู่เสียงจากเสียงต่ำสุดไปยังเสียงสูงสุด = 820 Cent ดังรูป

6.2 กระสวนจังหวะ (Rhythm pattern)

ใช้อธิบายสัญลักษณ์ที่บอกความสั้นยาวของตัวโน้ตและตัวหยุด กระสวนจังหวะของบทเพลงขับแอ่วป่าหิมาพานต์มีทั้งหมด 35 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 1 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 1

รูปแบบที่ 2 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 2 พบจำนวน 4 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 2, 9, 45 และ 161

รูปแบบที่ 3 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 3 พบจำนวน 4 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 3, 110, 120 และ 131

รูปแบบที่ 4 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 4 พบจำนวน 19 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 4, 18, 20, 22, 36, 50, 64, 66, 74, 79, 122, 144, 156, 165, 167, 192, 196, 199 และ 206

รูปแบบที่ 5 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

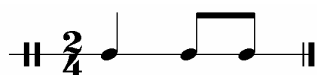
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 5 พบจำนวน 39 ครั้ง ซึ่งเป็นกระสวนจังหวะที่พบมากที่สุด ในบทเพลงจับแอ่วป่าหิมพานต์ ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 5, 6, 13, 17, 19, 27, 30, 31, 37, 38, 41, 42, 47, 49, 51, 52, 60, 69, 73, 77, 80, 102, 103, 107, 109, 113, 115, 116, 119, 140, 141, 143, 148, 155, 172, 181, 183, 187 และ 225

รูปแบบที่ 6 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 6 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 7 และ 105

รูปแบบที่ 7 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 7 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 8 และ 153

รูปแบบที่ 8 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

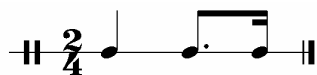
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 8 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 10 และ 39

รูปแบบที่ 9 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 9 พบจำนวน 4 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 11, 24, 189 และ 223

รูปแบบที่ 10 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 10 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 12 และ 171

รูปแบบที่ 11 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

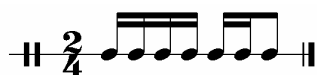
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 11 พบจำนวน 5 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 14, 44, 58, 68 และ 133

รูปแบบที่ 12 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

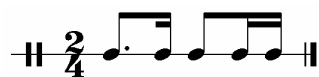
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 12 พบจำนวน 12 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 15, 21, 92, 127, 163, 164, 170, 186, 204, 210, 220 และ 222

รูปแบบที่ 13 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

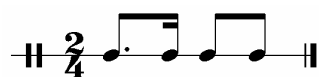
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 13 พบจำนวน 11 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 16, 33, 34, 43, 70, 81, 82, 85, 86, 139 และ 174

รูปแบบที่ 14 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 14 พบจำนวน 3 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 23, 104 และ 188

รูปแบบที่ 15 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 15 พบจำนวน 3 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 25, 128 และ 205

รูปแบบที่ 16 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 16 พบจำนวน 10 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 26, 40, 67, 76, 88, 96, 147, 150, 176 และ 190

รูปแบบที่ 17 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 17 พบจำนวน 21 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 28, 29, 55, 57, 71, 84, 89, 93, 95, 100, 117, 123, 160, 162, 175, 180, 201, 203, 217, 219 และ 224

รูปแบบที่ 18 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 18 พบจำนวน 11 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 38, 53, 56, 101, 158, 168, 178, 184, 195, 200 และ 216

รูปแบบที่ 19 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 19 พบจำนวน 6 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 35, 112, 125, 137, 191 และ 214

รูปแบบที่ 20 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

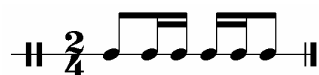
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 20 พบจำนวน 5 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 46, 59, 108, 124 และ 207

รูปแบบที่ 21 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

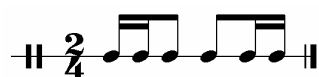
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 21 พบจำนวน 8 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 48, 54, 61, 126, 142, 154, 173 และ 211

รูปแบบที่ 22 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 22 พบจำนวน 9 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 62, 97, 99, 118, 129, 146, 193, 197 และ 213

รูปแบบที่ 23 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 23 พบจำนวน 7 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 63, 78, 106, 157, 177, 179 และ 198

รูปแบบที่ 24 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

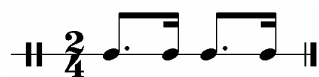
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 24 พบจำนวน 3 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 65, 132 และ 149

รูปแบบที่ 25 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

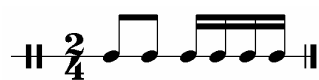
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 25 พบจำนวน 3 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 72, 202 และ 218

รูปแบบที่ 26 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 26 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 75 และ 221

รูปแบบที่ 27 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 27 พบจำนวน 7 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 83, 94, 121, 130, 138, 169 และ 212

รูปแบบที่ 28 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 28 พบจำนวน 5 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 87, 90, 91, 145 และ 185

รูปแบบที่ 29 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

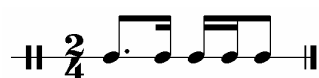
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 29 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 98

รูปแบบที่ 30 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 30 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 111 และ 151

รูปแบบที่ 31 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 31 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 114

รูปแบบที่ 32 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

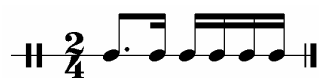
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 32 พบจำนวน 5 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 135, 152, 166, 182 และ 208

รูปแบบที่ 33 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 33 พบจำนวน 5 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 135, 152, 166, 182 และ 208

รูปแบบที่ 34 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 34 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 136 และ 159

รูปแบบที่ 35 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 35 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 209

รูปแบบที่ 36 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 36 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 226

จากการวิเคราะห์กระสวนจังหวะ (Rhythm pattern) เพลงขับแอ่วป่าหิมาปันต์ พบว่ามีกระสวนจังหวะ จำนวน 36 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือ รูปแบบที่ 5 พบจำนวน 39 ครั้ง

7. รูปลักษณ์ท่วงทำนอง (Melodic contour)

7.1 ทำนองต่อเนื่องเชื่อมโยง (Conjunct)

จากการวิเคราะห์ทำนองปี่บทเพลงขับแอ่วป่าหิมาปันต์ พบว่าเพลงขับแม่จู้เก่าเอาโผละทุกห้องเป็นเพลงที่มีทำนองต่อเนื่องเชื่อมโยง (Conjunct) ดังตัวอย่าง ห้องที่ 1 ถึงห้องที่ 41

Tai-Lue System

7.2 ทำนองขึ้น ๆ ลง ๆ (Undulating)

จากการวิเคราะห์ทำนองปี่ทเพลงขับขึ้นเ็นใหม่ พบว่ามีทำนองขึ้น ๆ ลง ๆ (Undulating) ดังปรากฏในห้องที่ 6, 22, 38, 42-43, 52, 60, 62, 70, 76-77, 83, 99-100, 103, 107, 109, 113, 115-116, 130, 155, 172, 187 และ 212 ดังตัวอย่างในห้องที่ 60, 62, 70, 76-77, 83, 99-100 และ 103

7.3 ทำนองไม่ค่อยขึ้นลงหรือสม่ำเสมอ (Terraced)

จากการวิเคราะห์ทำนองปี่บทเพลงขับแอ่วป่าหิมาปอนด์ พบว่ามีทำนองไม่ค่อยขึ้นลงหรือสม่ำเสมอ (Terraced) ดังปรากฏในห้องที่ 11, 12, 24, 68, 75, 92, 98, 154, 171, 186, 189, 190, 210-211 และ 222-223 ดังตัวอย่างในห้องที่ 171, 186, 189, 190 และ 210-211

164
ปี่ลือ

173
ปี่ลือ

181
ปี่ลือ

190
ปี่ลือ

198
ปี่ลือ

206
ปี่ลือ

8. ทิศทางการดำเนินทำนอง

บทเพลงขับแอ่วป่าหิมาปอนด์ เป็นเพลงทำนองอิสระ คือ มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นทุกท่อน โดยไม่ย้อนกลับทำนองเดิม ทำนองปี่ขับแอ่วป่าหิมาปอนด์มีทั้งหมด 265 ห้องและมีทิศทางการดำเนินทำนอง ดังนี้

ช่วงที่ 1 โน้ตเพลงห้องที่ 1-9

Tai-Lue System

ปี่ลือ

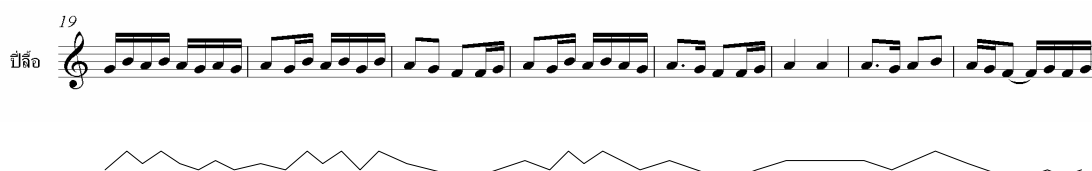
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 1 ห้องที่ 1-9 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลง มีระยะห่างเพียง 1 เสียง ในห้องที่ 1-5 และ 9 พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 6-8 และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 2, 7 และ 9

ช่วงที่ 2 โน้ตเพลงห้องที่ 10-18

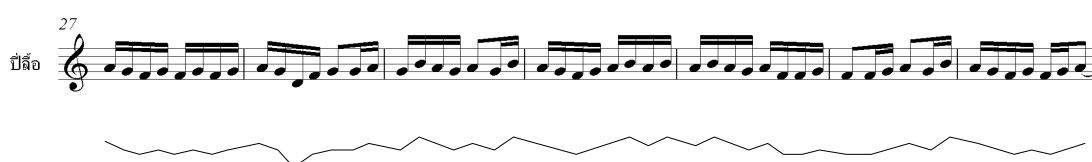
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 2 ห้องที่ 10-18 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลง ในห้องที่ 10, 13, 15-18 พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 10-12, 14-15, และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 15-18

ช่วงที่ 3 โน้ตเพลงห้องที่ 19-26

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 3 ห้องที่ 19-26 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลง ในห้องที่ 19-23 และ 25-26 พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 24-25 และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 19-20 และ 22

ช่วงที่ 4 โน้ตเพลงห้องที่ 27-33

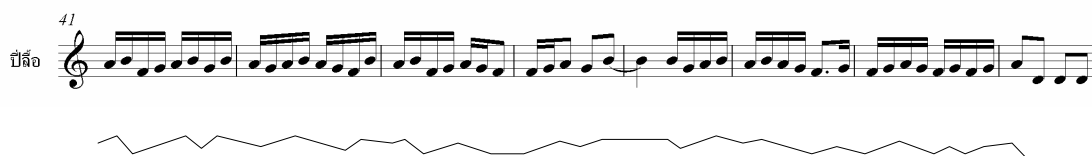
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 4 ห้องที่ 27-33 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 32 และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 28-29 และ 32

ช่วงที่ 5 โน้ตเพลงห้องที่ 34-40

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 5 ห้องที่ 34-40 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 34 ไปห้องที่ 35 ห้องที่ และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 34 และห้องที่ 37-40

ช่วงที่ 6 โน้ตเพลงห้องที่ 41-48

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 6 ห้องที่ 41-48 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง ยกเว้นห้องที่ 48 พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 44 ไปห้องที่ 45 ห้องที่ 48 และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 41-45 และห้องที่ 48

ช่วงที่ 7 โน้ตเพลงห้องที่ 49-56

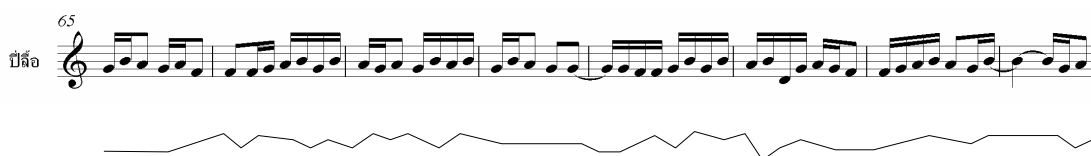
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 7 ห้องที่ 49-56 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 53-56 และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 49-54 และ 56

ช่วงที่ 8 โน้ตเพลงห้องที่ 57-64

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 8 ห้องที่ 57-64 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง ยกเว้นห้องที่ 61 พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 67-68 และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในทุกห้อง ยกเว้นห้องที่ 64

ช่วงที่ 9 โน้ตเพลงห้องที่ 65-72

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 9 ห้องที่ 65-72 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงและการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 65 ไปห้องที่ 66 ห้องที่ 69-70 และห้องที่ 71-72

ช่วงที่ 10 โน้ตเพลงห้องที่ 73-80

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 10 ห้องที่ 73-80 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 73-74 ห้องที่ 80 และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียง ในห้องที่ 74 และ 76-79

ช่วงที่ 11 โน้ตเพลงห้องที่ 81-88

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 11 ห้องที่ 81-88 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 81 ไปห้องที่ 82 ห้องที่ 83-84 ห้องที่ 80 และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียง ในห้องที่ 81-83 และ 85-88

ช่วงที่ 12 โน้ตเพลงห้องที่ 89-96

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 12 ห้องที่ 89-96 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 89, 91-95 และพบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 90, 94 และ 96

ช่วงที่ 13 โน้ตเพลงห้องที่ 97-104

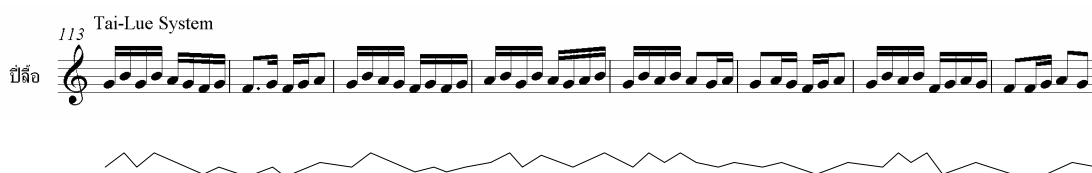
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 13 ห้องที่ 97-104 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 98 และ 101 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 97, 99-101, 103 และ 104

ช่วงที่ 14 โน้ตเพลงห้องที่ 105-112

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 14 ห้องที่ 105- 112 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 106, 110-112 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 105, 107-109 และ 111-112

ช่วงที่ 15 โน้ตเพลงห้องที่ 113-120

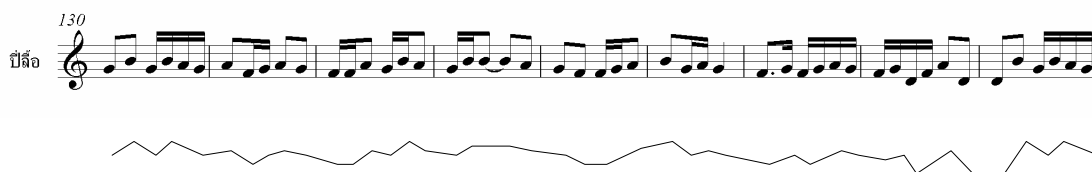
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 15 ห้องที่ 113-120 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 120 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 113, 115-117 และ 119

ช่วงที่ 16 โน้ตเพลงห้องที่ 121- 129

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 16 ห้องที่ 121-129 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 121-123, 125-127 และ 129 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 123 และ 125-127

ช่วงที่ 17 โน้ตเพลงห้องที่ 130-138

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 17 ห้องที่ 130- 138 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 132-134 และห้องที่ 137 ไปห้อง 138 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 130-131, 133, 135 และ 137-138

ช่วงที่ 18 โน้ตเพลงห้องที่ 139-146

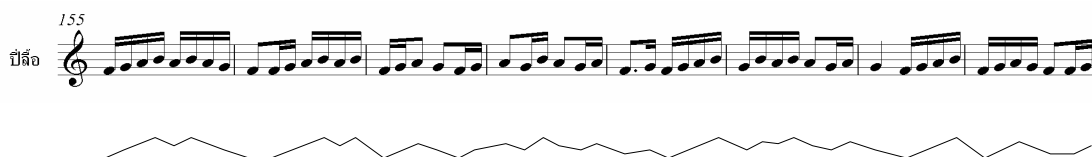
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 18 ห้องที่ 139-146 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 142 และห้องที่ 145 ไปห้อง 146 ห้อง 146 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 140 และ 143

ช่วงที่ 19 โน้ตเพลงห้องที่ 147-154

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 19 ห้องที่ 147-154 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 150-152 และห้องที่ 153 ไปห้อง 154 ห้อง 154 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 148-151 และ 153

ช่วงที่ 20 โน้ตเพลงห้องที่ 155-162

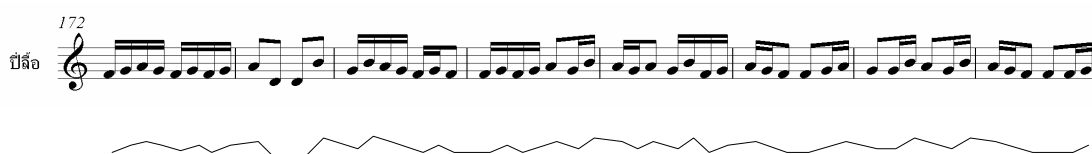
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 20 ห้องที่ 155-162 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 156 และ 162 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 158 และ 160

ช่วงที่ 21 โน้ตเพลงห้องที่ 163-171

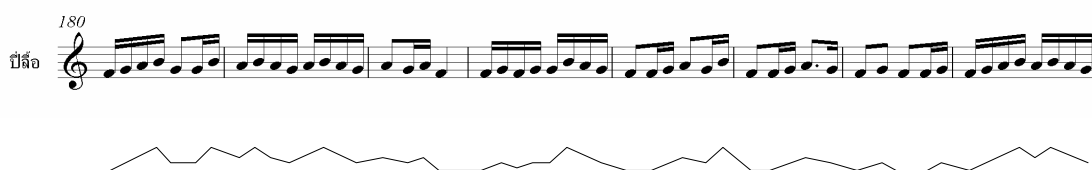
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 21 ห้องที่ 163-171 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 163-165 และ ห้องที่ 167-168 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 163, 167-168 และ ห้องที่ 170

ช่วงที่ 22 โน้ตเพลงห้องที่ 172-179

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 22 ห้องที่ 172-179 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 173 ห้องที่ 174 ไปห้อง 175 ห้อง 177 และ 179 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 173-176 และ 178

ช่วงที่ 23 โน้ตเพลงห้องที่ 180-187

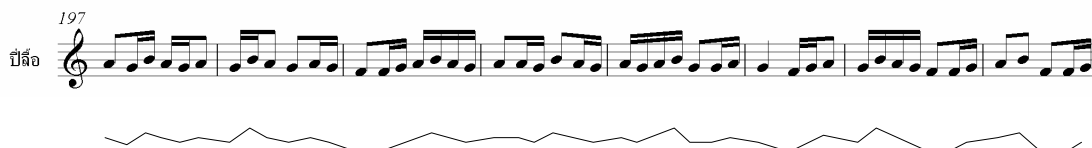
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 23 ห้องที่ 180-187 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 180 ห้องที่ 182 ไปห้องที่ 183, 184-186 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 180, และห้องที่ 182-184

ช่วงที่ 24 โน้ตเพลงห้องที่ 188-196

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 24 ห้องที่ 188-196 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง ยกเว้นห้องที่ 189 พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 188-192 และห้องที่ 195 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 191-194 และห้องที่ 196

ช่วงที่ 25 โน้ตเพลงห้องที่ 197-204

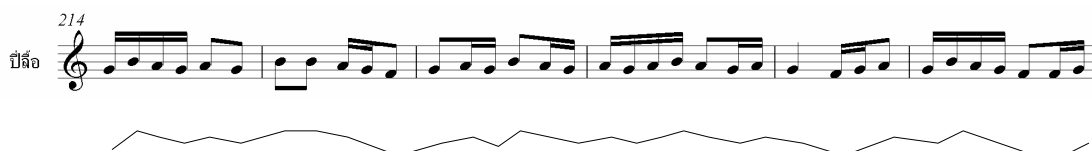
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 25 ห้องที่ 197-204 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 199-200 และห้องที่ 204 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 197-197, ห้องที่ 200-201 และ 203-204

ช่วงที่ 26 โน้ตเพลงห้องที่ 205-213

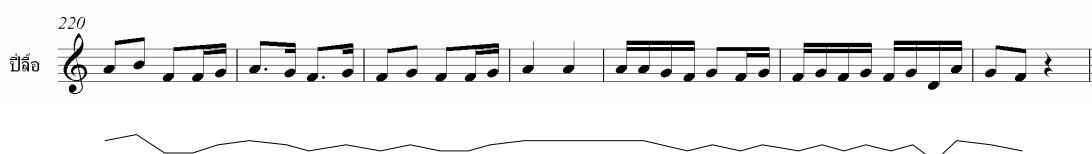
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 26 ห้องที่ 205-213 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง ยกเว้นห้องที่ 209 พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 206, 208 ห้องที่ 208 ไปห้อง 209 และห้องที่ 210-213 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 206 และห้องที่ 212-213

ช่วงที่ 27 โน้ตเพลงห้องที่ 214-219

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 27 ห้องที่ 214-219 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 215 และห้องที่ 219 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 214, 216 และ 219

ช่วงที่ 28 โน้ตเพลงห้องที่ 220-226

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 28 ห้องที่ 220-226 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่เป็นแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง ยกเว้นห้องที่ 223 พบการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 220 และห้องที่ 222-224 พบการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 220, 224 และ 225

สรุป

จากการวิเคราะห์ลักษณะคำขับแอ่วป่าหิมพานต์ จำนวน 12 บท พบว่าคำขับที่มี 2 และ 6 วรรค พบจำนวน 2 ครั้ง คำขับที่มี 4 วรรค พบจำนวน 2 ครั้ง คำขับที่มี 5 วรรค พบจำนวน 3 ครั้ง และคำขับที่มี 8 วรรค พบจำนวน 1 ครั้ง แสดงว่าในบทขับเพลงแอ่วป่าหิมพานต์ส่วนใหญ่จะมี 4 วรรค และในแต่ละบทจะมีจำนวนคำในแต่ละวรรคไม่เท่ากัน คือตั้งแต่ 5-19 คำ การส่งสัมผัสระหว่างวรรคหรือระหว่างบทขับส่วนใหญ่จะส่งสัมผัสจากคำท้ายของวรรคต้นไปยังคำหนึ่งคำใดในวรรคต่อไป หรือบางวรรคอาจไม่มีสัมผัสเลย และไม่มีการบังคับเอก โท

ทำนองหลัก (Theme) ทำนองหลักของปีที่ใช้บรรเลงประกอบขับแอ่วป่าหิมพานต์เป็นแบบ Progressive คือ เป็นบทเพลงที่มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นโดยไม่ย้อนทำนองเดิมและมีความเป็นอิสระในทำนองเพลง โดยทำนองปีเปลี่ยนไปตามคำขับในรูปแบบของการดันทำนอง โดยมีสื่อสร้างเสียง 2 ชนิด คือ เสียงร้อง (Voice) หรือเรียกว่า ขับ เป็นภาษาไทลื้อ และเสียงเครื่องดนตรี (Instrument) ที่ใช้ประกอบการขับเพลงแอ่วป่าหิมพานต์ คือ ปี่ลื้อเพียงชิ้นเดียวเท่านั้น

ทำนองท่อนเชื่อมระหว่างท่อนเพลง เป็นการวิเคราะห์ทำนองของปีที่บรรเลงเชื่อมไปยังทำนองของบทขับในวรรคต่อไป จากการวิเคราะห์ทำนองเชื่อมระหว่างท่อนเพลงขับแอ่วป่าหิมพานต์ พบท่อนเชื่อมระหว่างท่อนเพลง จำนวน 14 ท่อน ในแต่ละท่อนมีความยาวจำนวน 2, 3, 4 และ 7 ห้อง จำนวนความยาวของห้องที่พบมากที่สุด คือ 3 ห้อง พบจำนวน 5 ครั้งและการดำเนินทำนองของท่อนเชื่อมจะไม่ซ้ำกัน

สื่อสร้างเสียง (Medium) ของเพลงขับแอ่วป่าหิมพานต์ มี 2 ชนิด คือ เสียงร้อง (Voice) หรือเรียกว่า ขับ เป็นภาษาไทลื้อ และเสียงเครื่องดนตรี (Instrument) เสียงเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการขับเพลงแอ่วป่าหิมพานต์ คือ ปี่ลื้อเพียงชิ้นเดียวเท่านั้น

พื้นผิว (Texture) ของเพลงขับแอ่วป่าหิมพานต์เป็นประเภททำนองเดี่ยว (Monophony) โดยปีบรรเลงทำนองในลักษณะการดันทำนอง (Improvisation) ไปตามคำขับ

โครงสร้างบทเพลง (Form) ของซำซำขึ้นบ้านใหม่ มี 3 ส่วน คือ ท่อนนำ เป็นท่อนที่เป่าเกริ่นนำเพื่อตั้งเสียงให้กับซำซำและบรรเลงคลอซำซำเกริ่นนำ ท่อนทำนองเพลง เป็นท่อนที่เป่าบรรเลงต้นทำนอง (Improvisation) ไปตามคำซำในลักษณะ Progressive คือเป็นบทเพลงที่มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นโดยไม่ย้อนทำนองเดิมและมีความเป็นอิสระในทำนองเพลง และท่อนจบ เป็นท่อนที่เป่าบรรเลงลงจบ

กลุ่มเสียง (Mode) กลุ่มเสียงเฉพาะที่ใช้บรรเลงในเพลงซำซำเป่าหิมพานต์ ทั้งหมด 19 ทำนองพบว่า เป็นระบบ 5 เสียง (Pentatonic) ของวัฒนธรรมไทลื้อ

ช่วงกว้างของเสียง (Range) เพลงซำซำเป่าหิมพานต์มีช่วงกว้างของเสียงต่ำสุด คือ เสียงที่ 1 และเสียงสูงสุดในบทเพลง คือ เสียงที่ 5 โดยมีระยะห่างระหว่างขั้นคู่เสียงจากเสียงต่ำสุดไปยังเสียงสูงสุด = 820

กระสวนจังหวะ (Rhythm pattern) เพลงซำซำเป่าหิมพานต์มีกระสวนจังหวะ จำนวน 36 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือ รูปแบบที่ 5 พบจำนวน 39 ครั้ง

รูปลักษณะท่วงทำนอง (Melodic contour) พบ 3 รูปแบบ คือ ทำนองต่อเนื่องเชื่อมโยง (Conjunct) ทำนองขึ้น ๆ ลง ๆ (Undulating) และทำนองไม่ค่อยขึ้นลงหรือสลับเสมอ (Terraced)

ทิศทางการดำเนินทำนองเพลงซำซำเป่าหิมพานต์ พบ 3 ลักษณะ คือ การเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงสลับขึ้นลง การเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงและการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงเดิม

หน้าที่ทางสังคมของซำลื้อ

หน้าที่ทางสังคมของซำลื้อ ได้แก่

1. เพื่อความบันเทิง ด้วยเหตุที่ซำลื้อนิยมใช้ซำในงานมงคล งานรื่นเริงต่าง ๆ รวมถึงซำเพื่อความสนุกสนานหลังจากที่เหน็ดเหนื่อยจากการ